

27. märts 2025

Lahend nr 30336/22 - efektiivne uurimine

Laterza ja D'Errico vs. Itaalia

Artikkel 2

Asjaolud

Kaasuses on kaebajad kaks Itaalia kodanikku, kes on G.L.-i poeg ja abikaasa. G.L. töötas aastatel 1980–2004 terasetootmise ja -töötlemisega tegelevas ettevõttes Ilva (praegu Fintecna).

Juulis 2010 suri G.L. kopsukasvajas. Kaebajad esitasid kuriteokaebuse teadmata isikute vastu ettevaatamatusest põhjustatud tapmise süüdistusega. Nad väitsid, et G.L.-i surm oli tingitud pikaajalisest kokkupuutest tema töökohtadel kasutatud mürgiste ainetega. Kaebusele lisati eksperdiaruanne, mis kinnitas, et G.L. oli pidevalt kokku puutunud asbesti, benseeni, dioksiinidega ja teiste toksiliste ainetega, mis suurendavad vähiriski. Aruandes järeldati, et G.L. haiguse ja Ilva tehase tegevuse vahel oli põhjuslik seos.

2015. aastal palus prokuratuur kohalikul tööohutuse ja -ennetuse osakonnal (SPESAL) kindlaks teha, millistes ettevõtetes G.L. töötas, millised olid tema tööülesanded, esitada tema meditsiiniline toimik ning uurida võimalikke kriminaalvastutuse aspekte seoses tema haiguse tekkimise või süvenemisega.

2019. aastal esitas SPESAL oma aruande, märkides, et Fintecna ei olnud andnud vajalikku teavet, eriti G.L.-i tööülesannete kohta tehases, mistõttu ei olnud võimalik tema tööülesandeid kindlalt dokumenteerida. Samuti ei esitanud ettevõtte andmeid selle kohta, kas enne 1995. aastat oli töötajatele antud isikukaitsevahendeid.

2020. aastal taotles prokurör menetluse lõpetamist, kuna kogutud tõendid ei kinnitanud, et G.L.-i surmani viinud haigus oli kutsealane. Kaebajad vaidlustasid selle otsuse, nõudes G.L.-i tööülesannete täielikku dokumentatsiooni ja muid tõendeid, sealhulgas teavet pooleliolevate kriminaalasjade kohta Ilva juhtkonna vastu.

2021. aastal jättis eeluurimiskohtunik kaebuse rahuldamata ja lõpetas menetluse. Kuigi kohtunik ei välistanud täielikult tööalast seost G.L.-i haigusega, leidis ta, et põhjusliku seose tõendamiseks oleks tulnud kindlaks teha, millal G.L. esmakordselt kahjulike ainetega kokku puutus, kuid see oli võimatu, kuna ta töötas erinevate juhtide alluvuses.

EIK-sse pöördudes tuginesid kaebajad artiklile 2 ning kaebasid, et Itaalia ametivõimud lõpetasid menetluse, võtmata arvesse eksperdiaruannet, mis näitas seost G.L.-i haiguse ja tema kokkupuute vahel töökohal esinenud kahjulike ainetega. Samuti väitsid nad, et uurimise lõpetamisega otsustasid ametivõimud mitte uurida tõendeid, mis nende arvates oleksid võimaldanud tuvastada isikud, kes vastutasid tehases ohutusmeetmete rakendamise eest.

EIK seisukohad

Artikkel 2

EIK märkis, et siseriiklikud kohtud on korduvalt käsitlenud tehaste juhtide kriminaalvastutust juhtumites, kus töötajad on olnud asbestiga kokkupuutes. Siseriiklikud kohtud on jõudnud erinevatele

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

järeldustele selle kohta, kas igas konkreetses juhtumis on võimalik kindlaks teha haiguse algushetk ja seeläbi tuvastada isik, kes vastutas ohutusnõuete täitmise eest asjaomase perioodi jooksul.

Kohtupraktika analüüs näitab, et olenemata lõplikust otsusest peab kohtunik põhjusliku seose kindlakstegemiseks kahjulike ainete mõjuga arvesse võtma teadusuuringuid. Need teadmised saadakse eksperdiaruannetest, mis on koostatud menetluse käigus. Kohtunik peab võtma nende uuringute osas seisukoha ning kohaldama menetluse käigus kogutud faktidele teaduslikke põhimõtteid.

Käesolevas asjas lõpetati kriminaalmenetlus, kuna ei olnud võimalik tuvastada põhjusliku seost. Itaalia ametivõimude sõnul oli „võimatu kindlaks teha, millal töötaja sai tervisekahjustuse põhjustanud kriitilise annuse ning seega ka isikut, kes sel hetkel ohutuse eest vastutas, kuna vastutavad isikud olid ajas vahetunud.

EIK märkis, et vastupidiselt riigisisest soovitatud kohtupraktikale, ei põhinenud ametivõimude järeldus ühelegi teadusuuringule. Seetõttu leidis EIK, et eeluurimiskohtunik ei selgitanud piisavalt oma teadusliku lähenemise aluseid. EIK ei nõustunud valitsuse argumentiga, et menetluse lõpetamine tugines juhtumi spetsiifilistele asjaoludele.

Seoses sellega taotlesid kaebajad menetluse lõpetamise vastu esitatud vastuväites teaduslike ja epidemioloogiliste aruannete lisamist toimikusse, mis olid koostatud sarnastes kriminaalasjades. Samuti nõudsid nad ekspertiisi G.L.-i haigusloo ja patoloogia hindamiseks. Kuigi eeluurimiskohtunik leidis, et toimikus olevad andmed ei võimaldanud määrata põhjusliku seose algushetke, lükkas ta tagasi uute tõendite kogumise taotluse ega algatanud täiendavaid uurimisi.

SPESAL-i esitatud aruandes viidati mitmetele puudujääkidele G.L.-i tööalase karjääri rekonstrueerimisel, eelkõige seoses sellega, et vajalikele dokumentidele ei olnud ligipääsu.

EIK leidis, et arvestades selle aruande puudujääke ning kaebajate esitatud täiendavaid tõendeid, mida menetluse lõpetamise otsuses üldse ei mainitud, oleks olnud vajalik teaduslike ja/või faktiliste põhjuste selgitamine, miks põhjusliku seose algushetke ei olnud võimalik kindlaks teha. Alternatiivina oleks pidanud jätkama uurimist, et koguda täiendavaid tõendeid teadusliku teooria alusel, mille eesmärk oleks olnud kindlaks määrata periood, mil kokkupuude kahjulike ainetega võis olla otseses põhjuslikus seoses G.L.-i haigusega, ning tuvastada ohutusmeetmete eest vastutavad isikud.

Siiski tugines menetluse lõpetamise otsus ringtõestusele - kuna ohutusnõuete eest vastutasid erinevad isikud, oli vaja määrata kindlaks põhjusliku protsessi algushetk, kuid kuna vastutajaid oli mitu, siis ei olnud seda võimalik teha. Seega järeldus, et kriminaalasja lõpetamise põhjuseks oli väidetav raskus individuaalse põhjusliku seose kindlakstegemisel, mille tingis asjaolu, et G.L. töötas mitme erineva juhi alluvuses. EIK leidis, et sellises olukorras, võttes arvesse siseriiklikku kohtupraktikat ning tõsiasi, et G.L.-i haiguse kutsealast päritolu ei olnud *a priori* välistatud, oleks saanud kohtulikult süvitsi uurida kokkupuudet kahjulike ainetega ja selle seost haigusega, et tuvastada võimalikud ohutusnõuete rikkumises süüdi olevad isikud.

Kuigi EIK ei spekulööri täiendava uurimise võimaliku tulemuse üle ega analüüsi, milliseid uurimistoiminguid oleks tulnud teha, järeldub eelnevast ning valitsuse argumentide vähesest veenvusest, et siseriiklikud kohtud ei teinud piisavalt jõupingutusi juhtumi asjaolude väljaselgitamiseks ning uurimise lõpetamise otsus ei olnud piisavalt põhjendatud. Seetõttu ei olnud uurimine tõhus/efektiivne.

EIK tuvastas artikkel 2 rikkumise.

Artikkel 41

Kaebajad ei esitanud õiglase hüvituse nõuet.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)